

Neden tuz?

Bu sorunun yanıtına iki ayrı yönden yaklaşacağız :

- özel olarak tuzun sanayileşme sürecindeki önemini vurgulayarak,
- Genel olarak yeraltı kaynaklarımızın taşıdığı önemi vurgulayarak.

Birinci yaklaşım için diyeceğimiz kısa olacaktır. Çünkü elinizdeki derginin içeriği bütünyle tuzun sanayileşme sürecindeki önemini vurgulamayı amaçlamıştır, insanlığın ilk çağlarından beri gıda olarak kullanılagelen tuzun kullanım alanı çağımız başından itibaren genişlemiş, kimya sanayiinin önemli girdilerinden biri konumuna gelmiştir. Üretim araçlarının gelişme düzeyine bağlı olarak gelecekte, kullanım alanının daha da artacağını söylemek yanlış olmayacaktır. Bu gün için başlıca tüketici ülkeler, (ileri sanayii ülkeler) tuz tüketimlerinin % 60 — 70'ni kimya sanayiinde tüketmektedirler. Bu, tuzun sanayileşme sürecindeki önemini belirleyen en somut kanıttır.

İkinci yaklaşım ile; genel olarak madenlerimizin taşıdığı önemi vurgulayarak, birinci yaklaşımda kısaca yanıtlamaya çalıştığımız «Neden tuz? sorusunu bir kez daha, bir bütün içinde değerlendirmeyi amaçladık.

Ötedenberi önemli yanlışlıkları beraberinde getiren bir kavramın çözümlemesinden yola çıkacağız. Bilindiği gibi zaman zaman bazı madenler için «STRATEJİK» sözcüğü kullanılır. Nedir bir madeni STRATEJİK kılan? Sorunu somutlaştırırsak : «BOR minerali STRATEJİK bir maddedir.» tümcesindeki STRATEJİ sözcüğü ile ne anlatılmak istenmektedir? Sözcük, dar anlamıyla BOR minerallerinin ASKERCİL alanda kullanım olanağını vurgulamak amacıyla kullanılmaktadır. Füze yakıtlarında; kullanılabilirliği nedeniyle bu minerale STRATEJİK niteliği yüklenmiştir. Kısacası KULLANIM YERİ yönünden STRATEJİK sözcüğü yakıştın [maktadır BOR mineraline. BÖYLE BİR DEĞERLENDİRME ASKERCİL ALANDA KULLANILMAYAN DİĞER MADENLERİN STRATEJİK OLAMIYACAĞI SAVINI BERABERİNDE GETİRİRKİ, İŞTE ÜZERİNDE DURULMASI GEREKEN NOKTA DA BUDUR. Daha doğrusu düzeltilmesi gereken YANLIŞLIK budur-, • SALT ASKERCİL ALANDA KULLANIM OLANAĞININ VARLIĞI İLE BİR MADEN STRATEJİK OLARAK NİTELENDİRİLİRSE BU HEM STRATEJİ SÖZCÜĞÜNÜN GERÇEK İÇERİĞİN-DEN SAPTIRILMASI HEM DE ÖNEMLİ GERÇEKLERİN GÖZDEN KAÇIRILMASI ANLAMINI TAŞIR. Kaldı ki askercil alanda kullanılabilirliği açısından BOR minerali için kullanılan STRATEJİ sözcüğü dar anlamda kalmakta, genelde taşıdığı anlamı da içermemektedir.

STRATEJİ sözcüğü ister askercil alanda ister ekonomik ister politik, hangi atanda kullanılırsa kullanılsın BELİRLİ BİR HAREKETİN KISA YA DA UZUN DÖNEMDE İZLİYECİĞİ YOLUN (SÜRECİN) KABACA PLÂNIDIR. Plân olduğu için de peşin ve bir oranda soyut niteliktedir.

Peki STRATEJİ nasıl saptanır?

- Askercil alanda; Bir. avuç azlık Genelkurmay organınca, uzun Tarih, Coğrafya Ekonomi, Politika, Kültür v.b. etüdlerinin son derece derinliğine araştırılıp incelenmesi sonucu yuvarlak ve kaba çizgilerle plânlanır.
- Ekonomik alanda; Bir avuç azlık Ekonomist organınca, uzun ekonomik çözümlemeler ve ekonomiyi oluşturan iç ve dış öge ve etkenlerin tek tek derinliğine incelemesi sonucu yuvarlak ve kaba çizgilerle plânlanır.

Örnekleri çoğaltmak mümkün.

Sorunu MADENCİLİĞİMİZE indirgediğimizde durum ne? Şimdi de onu görelim. Daha doğru sorusu MADENCİLİĞİMİZİN bu günkü konumu nedir ve STRATEJİMİZ ne olmalıdır?

«Dünya ülkelerini, madencilik açısından, hammadde üreticisi ve tüketicisi olmak üzere İki bölüme ayırmak mümkündür. Genel olarak endüstri ülkeleri tüketici ve arasında TÜRKİYE'nin de bulunduğu «GERİ BIRAKTIRILMIŞ» ülkeler ise üretici durumundadırlar?»

Geri bırakılmış bir ülke olarak; EMPERYALİST ülkelerin GERİ BIRAKTIRILMIŞ ülkelerin yeraltı kaynaklarıyla nasıl ilgilendiklerini bilmek durumundayız. Madencilik açısından İkiye bölünen dünya ülkelerinden emperyalist kanadın geri bırakılmış ülkelerden HAMMADDE EDİNME STRATEJİ'leri nedir, ne değildir? Uç aşağı-beş yukarı aynı olan bu STRATEJİ'yi yakından görmek yararlı olacaktır :

- «— Günümüzde EMPERYALİST ülkelerin hammadde açığı bulunmakta ve gittikçe büyümektedir.
- Gelişen endüstrileri için gerekli hammaddeyi GERİ BIRAKTIRILMIŞ ülkelerden temin etmektedirler.
- Bu ihtiyaçlarını temin etmek için GERİ BIRAKTIRILMIŞ ülkelere YABANCI SERMAYE şeklinde girerek aynı zamanda çokkârlı bir uygulama göstermektedirler.
- GERİ BIRAKTIRILMIŞ ülkeye giren YABANCI ŞİRKETLER birinci derecede, tesislerine ucuz hammadde teminini amaç edinmekte ve bunun için çıkarttıkları cevheri ülkelerindeki tesislerine en ucuz bir şekilde transfer etmektedir.
- GERİ BIRAKTIRILMIŞ ülkedeki işletmeciliği sırasında fazla kâr göstermeyip esas kârı tesislerine ucuz hammadde temin etmekte görmektedir.
- Cevheri ya ham olarak ya da taşıma kolaylığı için basit bir zenginleştirme işleminden sonra ülkesine götürmektedir. Böylece işlemin en kârlı yani mamul elde etme kısmını ülkesinde yapmakta, bundan doğan çok büyük katma değeri ve geniş istihdam olanaklarını kendi ekonomisine katmaktadır.
- Yine bu uygulama ile GERİ BIRAKTIRILMIŞ ülkeye, metallurji ve mamul üretimi ile ilgili teknolojiyi SOKMAMAKTA', sadece maden işletme ile ilgili ileri teknoloji gerektirmeyen kısmını, GERİ BIRAKTIRILMIŞ ülkede bulundurmaktadır.
- Ayrıca GERİ BIRAKTIRILMIŞ ÜLKEYE MADEN ÇIKARIMI İLE İLGİLİ KISIM İÇİN BİLE TEKNOLOJİ GÖTÜRMEKTE. DÜŞÜK EMEK GÜCÜ ÜCRETİNDEN YARARLANMA YOLUNA GİTMEKTEDİR.»

Genel işlerliği bu olan EMPERYALİST Ülkelerin. HAMMADDE EDİNME STRATEJİ'leri ülkemiz için de geçerlidir. YABANCI MADENCİLİK ŞİRKETLERİNİN isteyişi ile İşletmekte oldukları ye ilgilendikleri MADENLERİMİZLE, ilişkin yapılan İncelemeler özetlendiğinde :

- «—Yabancı sermayenin işletmeleri bulunduğu KROM, BORAKS ve MANYEZİT madenlerimizde, rezerv sorunu önemli değildir. Bu madenlerimiz için önemli olan ülke yararına en uygun biçimde değerlendirilmeleridir.
- Ülkemiz yeraltı kaynaklarından, rezerv yönüyle dünya ölçülerine göre bir değer taşıyan WOLFRAM ve BARİF ile de YABANCI ŞİRKETLER son yıllarda ilgilenmeye başlamıştır.
- Bu durumda, YABANCI SERMAYELİ şirketlerin ülkemiz için önemli olan kaynaklarımız üzerinde yoğunlaştığı, yeni kaynakların bulunması ve genişletilmesi yönünde bir çaba göstermediği sonucu çıkmaktadır.
- Ülkemizdeki YABANCI ŞİRKETLERİN ORTAK ÇALIŞMA BİÇİMİ; DÜŞÜK FIATLARLA HAMMADDE İHRAÇ ETMEK SEKUNDE OLUP, bu işleyişin ekonomimize hiç bir katkısı bulunmamaktadır.

- DOĞAL ÜSTÜNLÜKLERİMİZİN YABANCI ŞİRKETLERE'de tanınması sonucu dış pazarlarda rekabet etme gücümüz azalmakta, kaynaklarımızın ulusal ellerden işletilerek ihraç edilebilme olanaklarını büyük ölçüde kısıtlanmaktadır,
- Sanayileşme çabası içinde bulunduğumuz halde; SANAYİLEŞME İÇİN EN ÖNEMLİ ŞART OLAN HAMMADDE KAYNAKLARIMIZIN, İSTİSMARINA İZİN VERİLMEYİŞİDİR,
- YABANCI ŞİRKETLER, MADEN KANUNU İLE SAĞLANAN BÜTÜN HAKLARDAN YARARLANDIKLARI GİBİ, ayrıca 6224 sayılı YABANCI SERMAYEYİ TEŞVİK KANUNU ile ulusal şirketlerimize karşı bir üstünlük sağlamaktadır. Bu durum ise yurt içinde dahi, ulusal kuruluşlarımızın çalışmasını güçleştirmekte ve yabancı şirketlerin avantajlı durumu sonucu çalışma alanları daralmaktadır.»

Özlü ve yoğun incelenmeler sonucu ortaya çıkan günümüz madenciliğimizin bu yapısı böyle iken, STRATEJİMİZ ne olacaktır ya da ne olmalıdır?

«DÜNYA ÜLKELERİ HAMMADDE KAYNAKLARINA BÜYÜK BİR KISKANÇLIKLARLA SAHİP ÇIKARKEN, TÜRKİYE'NİN ÇOK ULUSLU ŞİRKETLERE HAMMADDE KAYNAĞI OLARAK AÇIK TUTULMASI, MADENCİLİĞİMİZİN YABANCI TEKNOLOJİ VE TEKNİK HİZMETİN DENETİM VE YÖNETİMİNE BIRAKILMASI YURTSEVERLİK İLKESİYLE BAĞDAŞMAKTAN UZAK OLDUĞU KADAR DAHA BÜYÜK ANLAMLAR TAŞIR.»

Unutulmaması ve anımsanması gereken gerçek; BİR ÜLKEDEKİ YERALTI KAYNAKLARININ DOĞAL SAHİBİNİN O ÜLKE HALKININ OLDUĞU gerçeğidir.

Yukarıda değinilen gerçeklerin ışığında artık MADENCİLİĞİMİZE ilişkin STRATEJİMİZ çizebiliriz. Sorun tez-antitez-sentez üçlüsüne indirgendiğinde;

YERALTI KAYNAKLARIMIZIN (MADENLERİMİZİN)
DOĞAL SAHİBİ HALKIMIZ : TEZ (DOST)
ÇOK ULUSLU ŞİRKETLER : ANTİTEZ (DÜŞMAN)

Ki bu şirketler, ana kaynağını oluşturduğu ülkenin yönetimindedirler. Çıkarlarının olduğu ülkelerde politik girişimlerinin yanında gerekirse askeri girişimlerde de bulunabilirler. Şili'deki Ailende yönetiminin başına gelenler buna bir örnektir.

ÇOK ULUSLU ŞİRKETLERİN YERALTI KAYNAKLARIMIZ ÜZERİNDEKİ SÖMÜRÜYE DAYANAN İŞLERLİĞİNE SON VERİLMESİ : SENTEZ (BAŞARI)

Madenciliğimize ilişkin STRATEJİ bu şekilde belirlince salt şu ya da bu mineialin stratejik olduğunu söylemek yanlış ve aldatıcı olduğu gibi ÇOK ULUSLU ŞİRKETLERİN ekmeğine yağ sürme anlamına gelir. Söz konusu STRATEJİ BÜTÜNLÜĞÜ İÇİNDE GERİ BIRAKILMIŞ HALKIMIZ İÇİN SALT ŞU YA DA BU MADEN STRATEJİK DEĞİL TÜM MADENLERİMİZ TEK TEK STRATEJİK ÖNEMEDİR. Olsa olsa şu ya da bu madenin KULLANIM ALANI, REZERVİ ve DÜNYAYA AZ BULUNURLUĞU açısından diğer madenlerden daha önemli olabilir. Kısacası HAMMADDE KAYNAKLARIMIZIN TÜMÜNE BÜYÜK BİR KISKANÇLIKLARLA SAHİP ÇIKMAMIZ, KAPILARI ÇOK ULUSLU ŞİRKETLERE BİR AN ÖNCE KAPATMALIYIZ.

Yazımızı bitirmeden önce önemli olan bir noktayı belirtmeyi yararlı görmekteyiz. Sömürü yöntemlerini gün geçtikçe geliştiren ÇOK ULUSLU ŞİRKETLER'in hareketlerindeki değişimler GENEL STRATEJİMİZ ÇİZGİSİNDE YAPACAĞIMIZ TAKTİK DEĞİŞİKLİKLERİN SAPTIRILMASINDA BELİRLEYİCİ YA DA ETKEN OLACAĞINDAN ÖNEMLİDİR VE YAKINDAN İZLENME Sİ GEREKMEKTEDİR. Çünkü : «... EMPERYALİZM GERİ BIRAKTIRILMIŞ ÜLKELERDE KENDİSİNE BAĞIMLI OLARAK YARATTIĞI İŞBİRLİKÇİLERİ YA DA ORTAKLARINI O ÜLKENİN KAPİTALİZM ÖNCESİ SÖMÜRÜCÜ SINIFLARLA BİRLİKTE ÇALIŞMAYA ZORLAR. BUNUN YANIBAŞINDA O ÜLKENİN BÜYÜK BÜROKRASİSİNİ KESİNLİKLE KENDİNE BAĞLAMAK İSTER. BAĞLAR DA.»

BÜYÜK YATIRIMLI DEVLET KURULUŞLARINDAKİ BÜYÜK BÜROKRASİNİN KENDİSİNE BAĞLANMASI, YAPILACAK YATIRIMLARIN KENDİ DENETİMLERİ ALTINDA VE İSTEDİKLERİ DOĞRULTUDA GERÇEKLEŞTİRİLMESİNİ YA DA İSTEMEDİKLERİ YÖNDE YAPILACAK YATIRIMLARIN ÖNLENMESİ OLANAKLARINI SAĞLAR. BU NOKTADA ÖZELLİKLE DİKKAT ETTİĞİ ŞEY; kemlin! gizlemek, kendi yerine yerli unsurları eyleme sokmak, konuşurmak... vJ>. Buna gerçekten önem verir .Çünkü bu konuda deneyleri vardır. Çünkü biliyorki : YABANCI ETKİNLİĞİNİN SOMUT OLARAK GÖRÜLDÜĞÜ ÜLKELERDE KİTLELERİN SOSYAL UYANIŞI YOĞUN VE UYANIŞ HIZI BÜYÜKTÜR.

Sonuç olarak çok uluslu şirketlerin sömürü yöntemleri gün geçtikçe SİNSİLEŞMEKTE her geçen gün daha da gizlenmektedir. GÖREVİMİZ ONU GERÇEK YÜZÜ İLE HALKIMIZA GÖSTERMEKTİR. Son dönemlerde, 51/49 esaslı ANONİM ORTAKLIKLARIN büyük oranda MADDENCİLİĞİMİZDE GÜNDEME GİRMESİ VE YOĞUNLUK KAZANMASI öte yandan SONU — K U R İLE BİTEN YENİ YENİ BİÇİMLERLE BELİREN KURULUŞLARA Hişkin gelişmelerin YUKARIDA BELİRTİLEN GERÇEKLER IŞIĞINDA İNCELENİP DEĞERLENDİRİLMESİ GEREKLİLİĞİ BU KONUDA SÖYLENECEK SON SÖZ OLACAKTIR.

SÜTÜN BUNLARDAN SONRA GENEL OLARAK YERALTI KAYNAKLARIMIZIN TAŞIDIĞI ÖNEM İÇİNDE ÖZEL OLARAK TUZA İLİŞKİN « N E D E N T U Z ? » SORUSU GEREKLİ YANITINI ALMIŞTIR SANIRIZ.

Saygılarımızla,

YÖNETİM KURULU